

Eija Kilpala, 0591-64238
eija.kilpala@hellefors.se

RUTINER FÖR ANMÄLAN ENLIGT LEX SARAH

inom omsorger om äldre eller för personer med funktionshinder enligt
SoL samt i verksamheter enligt LSS.

Innehåll

1	Rutiner för anmälan om personskador och missförhållanden – Lex Sarah.....	3
2	Anmälningsskyldiga.....	3
3	Informationsskyldighet	3
4	Vad ska anmälas.....	4
	Övergrepp kan vara	4
	Brister i omsorgerna kan röra	4
5	Anmälan.....	4
6	Ansvarsfördelning vid inkommen anmälan	5
	Följande ansvarsfördelning gäller:.....	5
7	Utredning.....	6
	Dokumentationen ska utvisa:.....	6
	Av varje handling som upprättas under utredningen med anledning av en anmälan om ett allvarligt missförhållande ska det framgå:	6
8	Beslut.....	6
9	Rapportering	7
10	Återkoppling.....	7
11	Dokumentation.....	7
12	Arbetsrättsliga åtgärder/Disciplinära åtgärder	7
13	Polisanmälan.....	7

1 Rutiner för anmälan om personskador och missförhållanden – Lex Sarah

Detta dokument innehåller rutiner för anmälan av missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade enligt lag 14 kap.2 § socialtjänstlagen (Lex Sarah) och för anmälan av missförhållande och personskada i verksamhet enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Socialstyrelsen har utarbetat föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:10) och (SOSFS 2008:11) om anmälan av missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade.

I socialtjänstlagen (SoL) finns bestämmelsen i 14 kap. § 2.

I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) finns motsvarande bestämmelse i § 24a.

Var och en som är verksam inom omsorger om äldre och funktionshindrade skall vaka över att dessa får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden. Den som uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande i omsorgen om någon enskild skall genast anmäla detta till omsorgsnämnden. Om inte missförhållandet utan dröjsmål avhjälpats, skall nämnden anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

2 Anmälningsskyldiga

Alla som verkställer eller handlägger ärenden enligt LSS, SoL och LASS (Lagen om assistansersättning) har skyldighet att, genast efter upptäckten, anmäla ett allvarligt missförhållande som rör enskild till nämnden. Om missförhållandet inte avhjälpats utan dröjsmål skall nämnden anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten (Socialstyrelsen).

Anmälningsskyldigheten gäller för den som är anställd, uppdragstagare, praktikant eller motsvarande under utbildning, deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt frivilligarbetare inom ramen för ett organiserat samarbete med en kommun eller en enskild verksamhet. Anmälningsskyldigheten gäller för såväl kommunal som yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet.

3 Informationsskyldighet

Omsorgsnämnden ansvarar för att de som är verksamma inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder samt de som fullgör uppgifter enligt LSS informeras om uppgiften att vaka över att enskilda får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden. Nämnden har även ansvar för att de som är verksamma inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder samt de som fullgör uppgifter enligt LSS informeras om innebörden av anmälningsskyldigheten och om rutiner för handläggning av anmälningar av allvarliga missförhållanden.

Informationen skall ges både muntligt och skriftligt vid nyanställningar samt när en person påbörjar ett uppdrag, praktikperiod eller liknande.

Informationen skall sedan ges fortlöpande, minst en gång per år.

Det åligger respektive enhetschef att informera omvårdnadspersonal om uppgifter, skyldigheter och rutiner enligt Lex Sarah.

4 Vad ska anmälas

Anmälan bör göras redan när det finns en grundad anledning att anta att det föreligger allvarliga missförhållanden.

- Med allvarliga missförhållanden avses övergrepp och brister i omsorgerna som utgör ett hot mot en enskilds liv, hälsa eller säkerhet, och
- ett bemötande av äldre och funktionshindrade som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet.

Övergrepp kan vara

- fysiska (t.ex. slag, nypningar och hårda tag),
- psykiska (t.ex. hot, bestraffningar, trakasserier, skrämnel och kränkningar),
- sexuella, och
- ekonomiska (t.ex. stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och förskingring)

Brister i omsorgerna kan röra

- personlig hygien,
- mathållning,
- tand- och munhygien, och
- brister i den tillsyn som den enskilde får.

Återkommande brister i omsorgerna, som t.ex. beror på bristande arbetsrutiner, kan sammantaget utgöra allvarliga missförhållanden även om bristerna var för sig inte kan anses vara det.

5 Anmälan

Anmälan skall lämnas skriftligt eller muntligt till närmaste enhetschef. Om den närmaste chefen berörs av innehållet i anmälan skall anmälan istället lämnas direkt till förvaltningschef.

Vid anmälan skall följande uppgifter lämnas:

- Vad som har hänt,
- Vilken typ av missförhållande det rör sig om,
- När händelsen inträffade,
- Var händelsen inträffade
- Vilka personer som har varit inblandade i händelseförloppet
- Vem som är uppgiftslämnare

Anmälan görs på bifogade blanketter ”Anmälan om missförhållanden i omsorgen av äldre- och funktionshindrade enligt 14 kap. 2 § SoL och SOSFS 2008:10(bilaga 1) eller ”Anmälan av allvarliga missförhållanden enligt 24 a § LSS och SOSFS 2008:11” (bilaga 2). Blanketterna finns förvaltningens Rutinärm och på Intranet under rubriken Omsorg. Om anmälan görs muntligt skall den anmälan dokumenteras på ovanstående blankett av enhetschef.

Anmälan ska ske till ansvarig enhetschef samma dag, som omgående informerar förvaltningschefen.

Anmälningsskyldigheten gäller oavsett om skadan, eller risken för skada, uppkommit genom avsiktligt handlande eller genom olyckshändelse.

6 Ansvarsfördelning vid inkommen anmälan

När en anmälan om ett allvarligt missförhållande har inkommit är omsorgsnämnden skyldig att omedelbart vidta åtgärder för att:

- undanröja direkta hot mot den enskildes liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa, eller
- förhindra att konsekvenserna för den enskildes liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa förvärras.

Följande ansvarsfördelning gäller:

- När en anmälan har inkommit skall aktuell enhetschef underrätta förvaltningschef om anmälan. Förvaltningschefen utser därefter utredare av anmälan. Det är i de flesta fall olämpligt att närmaste chef utreder anmälan. Utredningen skall inledas senast dagen efter att en anmälan om ett allvarligt missförhållande har inkommit.
- Förvaltningschefen skall samma dag som anmälan gjorts vidta de åtgärder som behövs för att förhindra att missförhållandena som utgör hot mot enskilds liv, hälsa eller säkerhet fortsätter. Detta gäller oavsett om det är klarlagt vad som har inträffat eller ej.
- Om allvarliga missförhållanden som har anmälts inte har avhjälpats utan dröjsmål skall förvaltningschefen underrätta Socialstyrelsen. För att ett allvarligt missförhållande ska anses vara avhjälpat skall utredningen ha avslutats och åtgärder, förutom de som anges som omedelbara, skall ha vidtagits i syfte att förhindra att missförhållandet uppkommer igen. Observera att en anmälan således *inte* skall skickas till Socialstyrelsen om det inträffade har avhjälpats utan dröjsmål.
- Om det finns anledning att tro att en inträffad händelse är brottslig skall förvaltningschefen ta ställning till om händelsen skall polisanmälas.
- Förvaltningschefen ansvarar för att ta ställning till hur, och i vilken omfattning, den enskilde som har utsatts för ett allvarligt missförhållande skall ges stöd och information angående anmälan, utredning, beslut samt vidtagna och planerade åtgärder.
- Förvaltningschefen ansvarar för att ta ställning till i vilken omfattning och hur de som fullgör uppgifter inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder samt LSS och berörs av en anmälan ska ges stöd och informeras om anmälan, utredningen och beslutet samt vidtagna och planerade åtgärder.

7 Utredning

Utredningen skall påbörjas senast nästkommande dag, utredas skyndsamt och ha hög prioritet. Vidare skall utredningen dokumenteras fortlöpande enligt nedan.

Dokumentationen ska utvisa:

- vad det anmälda missförhållandet bestod i,
- när den muntliga eller skriftliga anmälan togs emot,
- vem som gjorde anmälan, om den inte har gjorts anonymt (LSS),
- när och hur det allvarliga missförhållandet upptäcktes,
- vad som framkom när anmälan utreddes,
- vilket beslut som utredningen avslutades med,
- vilka åtgärder som vidtogs med anledning av anmälan, och
- när (år, månad, dag och, om nödvändigt, klockslag) olika händelser inträffade och åtgärder vidtogs.

Av varje handling som upprättas under utredningen med anledning av en anmälan om ett allvarligt missförhållande ska det framgå:

- när (år, månad, dag) handlingen upprättades,
- varifrån uppgifterna i handlingen kommer,
- vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar, och
- vem (namn och befattning eller titel) som har upprättat handlingen.

Utredningen skall, förutom ovanstående, även innehålla en tydlig bedömning av om det inträffade var ett allvarligt missförhållande eller ej samt en redogörelse över vidtagna eller planerade åtgärder i verksamheten som skall förhindra att liknande allvarliga missförhållanden uppkommer igen. För utredningen finns det en blankett att tillgå i förvaltningens Rutinpärm eller på Intranet under rubriken Omsorg, bilaga 3.

Om missförhållandet anmäls under kvälls-, natt- eller helgtjänstgöring så skall ansvarig sjuksköterska ta emot anmälan. Ansvarig sjuksköterska inleder utredning och överlämnar utredningen till enhetschef/förvaltningschef nästkommande vardag.

8 Beslut

När en anmälan om ett allvarligt missförhållande utretts ska ärendet avslutas med ett delegationsbeslut av omsorgsnämndens ordförande eller vice ordförande. Delegationsbeslutet ska anmälas vid omsorgsnämndens nästa sammanträde.

9 Rapportering

Anmälan med händelseförlopp, utredning och vidtagna åtgärder skall rapporteras till omsorgsnämnden. Aktuell enhetschef upprättar för detta ett tjänsteutlåtande som föredras vid sammanträde. Anmälningar samt därefter upprättade dokument diarieförs vid omsorgsförvaltningen.

10 Återkoppling

Ärenden som rör allvarliga missförhållanden skall återkopplas till hela den berörda enheten, inte endast till inblandade personer. Detta i syfte att förebygga att liknande händelser inträffar på nytt och för att sprida kunskap i organisationen. Återkoppling sker till respektive enhet genom enhetschef, förslagsvis som en stående punkt vid personalmöten.

Förvaltningschef tar ställning till om ärendet är av sådan natur att informationen även är av vikt för övriga verksamheter inom förvaltningen och för andra förvaltningar vid kommunen. Förvaltningschef ansvarar för att informationen sprids i den omfattning som beslutas.

11 Dokumentation

Personskada och tillbud skall noggrant dokumenteras av chef så att olika riskfaktorer kan identifieras för att kunna förebygga och förhindra en upprepning av det inträffade.

12 Arbetsrättsliga åtgärder/Disciplinära åtgärder

Om det finns i en anmälan uppgifter som tyder på att enskild anställd handlat på ett felaktigt sätt kan arbetsgivaren stänga av den anställda under tiden utredningen av det anmälda allvarliga missförhållandet pågår. Åtgärden kan vidtas såväl när anmälan tas emot som senare under utredningen.

Disciplinära åtgärder kan också vidtas i samband med att anmälan tas emot, under utredningen eller i samband med beslutet respektive ställningstagandet.

13 Polisanmälan

Om det finns anledning att misstänka att det inträffade innefattat en brottslig handling, kan det bli aktuellt med polisanmälan. Den kan göras av den enskilde som blivit utsatt för det allvarliga missförhållandet. Polisanmälan kan också göras av omsorgsnämnden